

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin İş Yaşam Kalitesi ve Motivasyon Düzeylerinin İncelenmesi

Doç. Dr. Sultan YAVUZ EROĞLU¹

¹Muş Alparslan Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Muş, TÜRKİYE

Orcid:0000-0001-5875-2836

e-mail: s.yavuzeroglu@alparslan.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Servet ÖZORUÇ²

²Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Osmaniye, TÜRKİYE

Orcid: 0000-0001-5051-3590

e-mail: servetozoruc@osmaniye.edu.tr

Emrah ARIK³

³Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Osmaniye, TÜRKİYE

Orcid: 0009-0009-5547-5664

e-mail: earik@gmail.com

Özge GÖZCÜ REYHAN⁴

⁴Çukurova Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Adana, TÜRKİYE

Orcid: 0009-0009-5547-5664

e-mail: osge_gozcu@hotmail.com

Gönderi Tarihi	Düzeltilme Tarihi	Kabul Tarihi	Yayınlanma Tarihi
25.04.2025	16.05.2025	03.06.2025	30.06.2025

Özet

Bu çalışmanın amacı, Osmaniye İl Merkezinde görev yapan Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin iş yaşam kalitesi ve motivasyon düzeylerini belirlemek ve bu faktörler arasındaki ilişkiyi değerlendirmektir. Çalışma grubunu Osmaniye il merkezinde görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin 48'i (%34,0) kadın, 93'ü (%66,0) erkek toplamda 141 katılımcı oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından oluşturulan kişisel bilgi formu, Öğretmen Mesleki Motivasyon Ölçeği ve İş Yaşam Kalitesi Ölçeği'ni kullanmıştır. Verilerin analizi aşamasında, verilerin normal dağılım göstermediği görülmüştür ve ikili karşılaştırmalar için Mann Whitney U testi, kullanılmıştır. Ayrıca, iki ölçek arasındaki ilişkinin tespiti için spearman korelasyon analizi yapılmıştır. Çalışmanın sonucunda, cinsiyet değişkenine göre Öğretmen Mesleki Motivasyon ölçeği alt boyutu olan okul dışı faktörler erkekler lehine, mesleki gelişim ve saygınlık alt boyutunda ise kadınlar lehine anlamlı farklılık görülmüştür ($p<0,05$). Okulda yeterli araç-gereç değişkenine göre İş Yaşam Kalitesi Ölçeği alt boyutlarından iş kariyer memnuniyeti hayır diyenler lehine, genel iyi olma, işi kontrol edebilme, çalışma koşulu ve ölçek genel toplam puanında evet diyenler lehine anlamlı farklılık görülmüştür ($p<0,05$). Ayrıca korelasyon analizi sonucunda da Öğretmen Mesleki Motivasyon ölçeği ile İş Yaşam Kalitesi ölçeği puanları arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler olduğu görülmüştür. Bulgular sonucunda erkek öğretmenlerin mesleki motivasyonunu artıran faktörler arasında okul dışı etmenler daha belirleyici olabilirken, kadın öğretmenler için mesleki gelişim ve saygınlık daha önemli olduğu söylenebilir. Öğretmenlerin iş yaşam kalitesi ve mesleki motivasyonu üzerinde etkili olan faktörlerin anlaşılması ve bu faktörlerin dikkate alınarak öğretmenlerin çalışma koşullarının iyileştirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: İş Yaşam Kalitesi, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni, Motivasyon

Sorumlu yazar: Doç.Dr.Sultan YAVUZ EROĞLU, **E-posta:** s.yavuzeroglu@alparslan.edu.tr

Investigation of Physical Education and Sports Teachers' Quality of Work Life and Motivation Levels

Abstract

The aim of this study was to determine the quality of work life and motivation levels of Physical Education and Sports Teachers working in Osmaniye City Center and to evaluate the relationship between these factors.

The study group consisted of 48 (34.0%) female and 93 (66.0%) male physical education teachers working in Osmaniye city center, totaling 141 participants. The personal information form created by the researchers, the The researchers assessed teachers' motivation levels and quality of work life by using these scales during the data collection process. In the data analysis phase, it was observed that the data were not normally distributed and Mann Whitney U test was used for pairwise comparisons. In addition, Spearman correlation analysis was used to determine the relationship between the two scales.

As a result of the study, according to the gender variable, a significant difference was observed in favor of men in the out-of-school factors sub-dimension of the Teacher Professional Motivation scale and in favor of women in the professional development and prestige sub-dimension ($p<0.05$). According to the variable of adequate tools and equipment in the school, a significant difference was observed in favor of those who said no in the sub-dimensions of the Quality of Work Life Scale, in favor of those who said yes in the general well-being, being able to control the work, working conditions and the general total score of the scale ($p<0.05$). In addition, as a result of the correlation analysis, it was seen that there were significant positive relationships between the scores of the Teacher Professional Motivation scale and the Quality of Work Life scale.

As a result of the findings, it can be said that out-of-school factors may be more determinative among the factors that increase the professional motivation of male teachers, while professional development and prestige are more important for female teachers. It is thought that the factors affecting teachers' quality of work life and professional motivation should be understood and the working conditions of teachers should be improved by taking these factors into consideration.

Key words: Quality of Work Life, Physical Education and Sports Teachers, Motivation

GİRİŞ

İş yaşam kalitesi ve motivasyon, eğitim kurumlarının en dinamik ve en etkili ögesi olarak görülen öğretmenlerin niteliğinde ve etkili olmalarında önemli rol oynar. Ayrıca, eğitim kurumları veya örgütler çalışanlarını örgütün amaçları doğrultusunda işe yönlendirebilmeleri için çalışanlarının motivasyonlarını ve iş yaşam kalitelerini artırıcı ortamı oluşturması gerekir (Karadağ, Teke ve Demir, 2011). İş yaşam kalitesi kavramına, insanı makine gibi kabul eden sistemden insana önem ve değer veren bir sisteme geçişin adı diyebiliriz. İşin insana uygun hale getirilmesi ve çalışanın fizyolojik gereksinimlerinin yanında bilişsel, psikolojik ve sosyo-kültürel gereksinimlerini de dikkate alan çalışma koşullarının iyileştirilmesi şeklinde açıklayabiliriz. İş yaşam kalitesi çalışanların özsaygı, memnuniyet, yeteneklerini kullanabilme ve kişisel gelişimlerini sağlama gibi duyuşsal ihtiyaçlarını karşılama düzeyi olarak ele alınabilir (Demir, 2011). 1970 yılından itibaren üretimi artırmak için iş yaşam kalitesini iyileştirme ve geliştirme yolları aranmaya başlandı. 1972’de Amerika’da işçilerin greve gitmesi ile çalışma şartlarının iyileştirilmesi konusunda çalışmalar yapıldı. 1980’lerden sonra ülkeler iş yaşam kalitesi ile ilgili çalışmalara daha büyük önem vermeye başladılar (Erdem, 2010). İş yaşam kalitesi, kişilerin örgütler tarafından istihdamı durumunda önemli kişisel ihtiyaçlarını karşılayabilme derecesini gösterir. İş yaşam kalitesi çalışanlara genellikle güvenlik, dürüstlük, aidiyet, özerklik, sorumluluk alabilme, esnek davranabilme gibi kavramları aşılama çalışmaktadır. İş yaşam kalitesini arttırmak için örgütler çalışanlarına açık, onları destekleyici tarzda davranmalı, her seviyede iletişim kanallarını açık tutmalı, kararlara katılma konularında fırsat tanınmalı ve görevleri yerine getirme konusunda yetki vermelidir (Kılıç ve Keklik, 2012). Öğretmenler, okulların işleyişinde önemli rol ve görevler üstlenmektedir. Bu kapsamda öğretmenler, kurumsal amaçları gerçekleştirmede ve etkili öğretme-öğrenme sürecinin oluşmasında kritik bir unsurdur. Öğretmenlerin mesleğine bağlılığı, mesleki iş doyum sağlaması, stres, kaygı ve tükenmişlikle mücadele ve paydaşlarla güçlü ve etkili ilişkiler kurması kurumun amaçlarına ulaşmasında etkili unsurlar olarak görülmektedir. Bu unsurların güçlendirilmesi, iş yaşam kalitesinin artırılmasıyla mümkündür (Taşdan ve Erdem, 2010). Eğitim kurumlarında yaşanan sıkıntılar, bina veya derslik eksikliği, teknolojik araç gereç eksiklikleri, kalabalık sınıflar, öğretmen ücretlerinin yetersizliği ve benzeri durumlar öğretmenlerin iş yaşam kalitesini düşürebilir. İş yaşam kalitesinin düşük olması öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayesini olumsuz şekilde etkileyebilir (Demir, 2019). Eğitimin temel gayesi eğitimi kullanarak nitelikli insan gücü yetiştirebilmektir. Hem ruhsal hem fiziksel bakımdan kendini geliştirmiş iş yaşam kalitesi yüksek insan, içinde yaşadığı toplumda sosyal ilişkileri kurma anlamında da yeterlilikleri olan birey durumundadır. Bu manada nitelikli insan yetiştirilmesinde, sporun ve beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin önemi yadsınamaz (Kızılet,

2018). Öğretmenlerin başarılı olması birçok faktöre bağlı olmakla beraber motivasyon en önemli faktörler arasında yer almaktadır. Motivasyon terimi Latince hareket ettirme (movere) kelimesinden gelmektedir. Motivasyon, bireylerin belli bir istikamette davranmasına yol açan, bireyleri böyle bir davranışa yönlendiren, bir işi yapmaya arzulu hale getiren iç durumunun harekete geçirilmesidir. Bireylerin belli bir iş veya görevi yapabilmesi için gerekli olan çaba ve enerjinin yaratılması işlemidir. Bireylerin görevlerini, işlerini istenilen nitelikte ve nicelikte yapması için onları etkileme işlemi de motivasyon olarak tanımlanmaktadır (Güney, 2013). Barutçugil (2004) ise bu kavramı, “Belirli bir eylemi yerine getirmek için bir bireyin içsel ve dışsal etkenlerden aldığı güçle, davranışlarında kararlılık göstermesini, canlanması ve davranışlarını yönetmesi” olarak ifade etmektedir. Motivasyon bireyi istekli bir şekilde çalışmaya ve başarılı olmaya sevk eden bir güçtür. Motivasyon bireysel veya çevresel faktörlerden kaynaklanabilir. Farklı nedenlerden kaynaklanan iki tür motivasyon gerçekleşir. Bunlardan biri içsel, diğeri ise dışsal motivasyondur. İçsel motivasyon, bireyin içsel isteklerine karşı oluşturduğu tepkilerdir. İçsel ihtiyaçlara yeterli olma, anlama, bilme gibi ihtiyaçlar örnek olarak verilebilir (Akbaba, 2016). Dışsal motivasyon ise bireyi sadece yapılan iş ya da görev sonunda ne kazanılacağı ile ilgilidir. Dışsal güdü, dışarıdan gelen ödül, ceza, baskı, rica gibi etkilerle oluşur. Örneğin yemeğini yemediği takdirde bahçeye çıkamayacağı söylenen çocuğun yemeğini yemeye başlaması dışsal motivasyon durumudur (Akbaba, 2016). Eğitimde başarı olmanın, öğrenmeye hazır ve istekli öğrencilerin dışında mesleğine inanan, ne yaptığının bilincinde olan, takım çalışmasına uygun ve motivasyonu yüksek öğretmenlerle mümkün olduğu açıktır (Kocabaş ve Karaköse, 2005). Öğretmenlerden, öğrencilerinin nitelik ve nicelik yönünden en iyi şekilde öğrenmelerini sağlamaları beklenir (Balcı, 2011). Buda ancak motivasyonu sağlanmış öğretmenlerle mümkündür. Öğretmenler yöneticilerin kendilerini motive etmelerini çok önemsemektedirler (Can, 2014). Alan yazında her ne kadar öğretmenlik ve diğer meslek gruplarına ilişkin iş yaşam kalitesi ve motivasyon konuları çalışılmış olsa da beden eğitimi ve spor öğretmenleri üzerine sınırlı sayıda çalışmaya rastlanmıştır. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerine yönelik iş yaşam kalitesi (Bakır ve Çolak, 2022; Karataş, 2021; Soytürk ve Tepeköylü Öztürk, 2017) ve motivasyona yönelik (Aydın, 2020; Uğraş, 2018). çalışmaların olmasına rağmen, bu öğretmenlerin iş yaşam kalitesi ve motivasyon boyutunun araştırılmasına yönelik nispeten sınırlı sayıda çalışmanın olduğu görülmektedir. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin iş yaşam kalitesi ve mesleki motivasyon durumlarını inceleyen bir araştırmaya az sayıda rastlanmış olması araştırmanın gerekçelerindendir. Bu bağlamda beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin motivasyon ve iş yaşam kalitesi algılarına ilişkin bilgilere ulaşılmış olması ilgili literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu doğrultuda araştırma, beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin motivasyon ve iş yaşam kalitelerini etkileyen değişkenleri

belirleme fırsatı vermekte ve bu bilgilerle, onların motivasyon durumları ve iş yaşamlarının kalitesini artırmak için kurumsal hedeflere yönelik müdahaleler planlanabilmektedir. Ayrıca beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin motivasyon ve iş yaşam kalitesini etkileyen faktörlerin eğitim süreci üzerinde önemli etkileri olabilmektedir.

YÖNTEM

Araştırmanın bu kısmında araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları ve verilerin analizi ayrı başlıklar altında açıklanmaktadır.

Araştırma Modeli

Nicel olan bu araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmış olup beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin motivasyon düzeyleri ve iş yaşam kaliteleri arasındaki ilişkiler incelenmiştir. İlişkisel tarama modelinde iki ya da daha fazla sayıdaki değişken arasındaki birlikte değişimin varlığının ve derecesinin belirlemesi amaçlanır. (Creswell, 2017, Karasar, 2005).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, 2023-2024 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Osmaniye ilinde Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı merkezdeki resmi okullarında görev yapan 48'i kadın ve 93'ü erkek olmak üzere toplam 141 beden eğitimi ve spor öğretmeninden oluşmaktadır. Çalışma grubunun oluşturulmasında kolayda örnekleme yönteminden faydalanılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Katılımcılara, araştırmanın amaçlarına uygun olarak hazırlanan anket formu gönüllülük esası gözetilerek 2023-2024 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde uygulanmıştır. Veri toplama araçlarının uygulanması aşamasında katılımcılara gerekli açıklamalar yapılmış ve anket formunu doğru bir şekilde cevaplandırmaları sağlanmıştır. Bu form üç bölümden oluşmakta olup birinci bölümde Kişisel Bilgi Formu, ikinci bölümde Öğretmen Mesleki Motivasyonu Ölçeği ve üçüncü bölümde İş Yaşam Kalitesi Ölçeği bulunmaktadır.

Kişisel Bilgi Formu

Kişisel bilgi formunda katılımcıların cinsiyet, yaş, meslekte çalışma yılı, çalıştığı okulda çalışma yılı, hangi kademedeki çalıştığı, çalıştığı okulda spor salonu olup olmadığı, çalıştığı okulda beden eğitimi dersi için yeterli araç-gereç olup olmadığı ve haftalık kaç saat derse girdikleri bilgilerinin elde edilmesine yönelik ifadeler yer almaktadır.

Öğretmen Mesleki Motivasyonu Ölçeği

Katılımcıların motivasyon düzeylerinin ölçülmesi için Esra Karabağ Köse, Erdem Karataş, Mehmet Küçükçene ve Ali Taş (2021) tarafından geliştirilen “Öğretmen Mesleki Motivasyonu Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek dört alt boyuttan oluşan 5’li likert tipinde 25 maddeden oluşmaktadır. Ölçek ters puanlanması gereken madde bulundurmamaktadır. 1, 2, 3, 4, 15 ile 16. maddeler fiziki imkânlar boyutunu, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13 ile 14. maddeler okul içi faktörler boyutunu, 17, 18, 19, 20 ile 21. maddeler okul dışı boyutunu ve 22, 23, 24 ile 25. maddeler ise mesleki gelişim ve saygınlık boyutunu oluşturur. Alt boyutlara ilişkin puanlar, bu boyutlar altındaki maddelerin toplamı ile bulunabilir. Ölçek puanı alt boyut puanlarının toplamı ile elde edilir. Elde edilecek toplam puan 25 puan ile 125 puan arasında değişmektedir.

İş Yaşam Kalitesi Ölçeği

Katılımcıların iş yaşam kaliteleri düzeylerinin ölçülmesi amacıyla Akar ve Üstüner (2017) tarafından Türkçeye uyarlanan “İş Yaşam Kalitesi Ölçeği” kullanılmıştır. İş yaşam kalitesi ölçeği 23 madde ve 6 alt boyuttan (İş ve kariyer memnuniyeti, Genel iyi olma hali, Aile-iş yaşam dengesi, İş yaşamında stres, İş kontrol edebilme ve Çalışma koşulları) oluşmaktadır. Ölçekte yer alan 7, 9 ve 19. maddelerin ters puanlanması gerekmektedir. Ölçekte 5’li likert tipi (1 - Katılmıyorum, 2 - Az katılıyorum, 3 - Orta düzeyde katılıyorum, 4 - Çoğunlukla katılıyorum, 5 - Tamamen katılıyorum) puanlama vardır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde IBM SPSS 26.0 paket programı kullanılmıştır. Elde edilen ve programa aktarılan anket formundaki verilerin analizi aşamasında, normallik testi Kolmogorov Smirnov testi ile yapılmış veriler normal dağılım göstermemiş olup ikili karşılaştırmalarda Mann Whitney U testi, iki ölçek arasındaki ilişkinin tespiti için Spearman Korelasyon Analizi yapılmıştır. Analizler 0.05 ve 0.01 anlamlılık düzeylerinde test edilmiştir.

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde, ilgili verilerin analizleri sonucunda elde edilen bulgular tablolar halinde verilerek yorumlanmıştır.

Tablo 1. Öğretmen Mesleki Motivasyonu Ölçeği Alt Boyutlarının Cinsiyete Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları

	Cinsiyet	n	Sıra ortalaması	Kareler toplamı	U	P *
Fiziki imkanlar	Kadın	48	75,95	3645,50	1994,50	0,30
	Erkek	93	68,45	6365,50		
Okul dışı faktörler	Kadın	48	82,02	3937,00	1703,00	0,02 *
	Erkek	93	65,31	6074,00		
Okul içi faktörler	Kadın	48	76,77	3685,00	1955,00	0,22
	Erkek	93	68,02	6326,00		
Mesleki gelişim	Kadın	48	80,99	3887,50	1752,50	0,03 *
	Erkek	93	65,84	6123,50		

Tablo 1 incelendiğinde, cinsiyet değişkenine göre Öğretmen Mesleki Motivasyonu Ölçeği alt boyutu olan okul dışı faktörler erkekler lehine, mesleki gelişim ve saygınlık alt boyutunda ise kadınlar lehine anlamlı farklılık görülmüştür ($p<0,05$).

Tablo 2. Öğretmen Mesleki Motivasyonu Ölçeği Alt Boyutlarının Okulda Yeterli Araç-Gereç Durumu Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları

	Okulda yeterli araç-gereç durumu	n	Sıra ortalaması	Kareler toplamı	U	P *
Fiziki imkanlar	Evet	64	84,03	5378,00	1630,00	0,01
	Hayır	77	60,17	4633,00		
Okul dışı faktörler	Evet	64	82,66	5290,00	1718,00	0,02 *
	Hayır	77	61,31	4721,00		
Okul içi faktörler	Evet	64	79,30	5075,00	1933,00	0,02 *
	Hayır	77	64,10	4936,00		
Mesleki gelişim	Evet	64	78,34	5013,50	1994,50	0,04 *

Tablo 2 incelendiğinde, okulda yeterli araç-gereç değişkenine göre Öğretmen Mesleki Motivasyonu Ölçeğinin tüm alt boyutlarında (fiziki imkanlar, okul dışı faktörler, okul içi faktörler ve mesleki gelişim) evet lehine anlamlı farklılık görülmüştür ($p<0,05$).

Tablo 3. İş Yaşam Kalitesi Ölçeği alt boyutlarının okulda yeterli araç-gereç durumu göre Mann Whitney U testi sonuçları

Okulda yeterli araç-gereç durumu	n	sıra ortalaması	Kareler toplamı	U	P*
İş kariyer memnuniyeti	Evet	64	80,80	5171,50	1836,50 0,01
	Hayır	77	62,85	4839,50	
Genel iyi olma	Evet	64	82,63	5288,00	1720,00 0,02*
	Hayır	77	61,34	4723,00	
İşi kontrol edebilme	Evet	64	80,81	5172,00	1836,00 0,01*
	Hayır	77	62,84	4839,00	
Çalışma koşulları	Evet	64	85,41	5466,50	1541,50 0,00**
	Hayır	77	59,02	4544,50	
İş yaşamında stres	Evet	64	71,38	4568,50	2439,50 0,91
	Hayır	77	70,68	5442,50	
Aile iş yaşamı dengesi	Evet	64	78,02	4993,00	2015,00 0,05
	Hayır	77	65,17	5018,00	
İş yaşam kalitesi genel toplam	Evet	64	83,33	5333,00	1675,00 0,01*
	Hayır	77	60,75	4678,00	

Tablo 3 incelendiğinde, okulda yeterli araç-gereç değişkenine göre İş Yaşam Kalitesi Ölçeği alt boyutlarından iş kariyer memnuniyeti hayır lehine, genel iyi olma, işi kontrol edebilme, çalışma koşulu ve ölçek genel toplam puanında evet lehine anlamlı farklılık görülmüştür ($p<0,05$).

Tablo 4. İş Yaşam Kalitesi Ölçeği Alt Boyutlarının İle Öğretmen Mesleki Motivasyonu Ölçeği Alt Boyutları Korelasyon Sonuçları

		Fiziki İmkanlar	Okul Dışı Faktörler	Okul İçi Faktörler	Mesleki Gelişim
İş Kariyer Memnuniyeti	r	0,29	0,36	0,41	0,47
	P	0,01	0,00	0,00	0,00
Genel İyi Olma	r	0,35	0,37	0,31	0,32
	P	0,00	0,00	0,00	0,00
İşi Kontrol Edebilme	r	0,24	0,40	0,43	0,36
	P	0,00	0,00	0,00	0,00
Çalışma Koşulları	r	0,23	0,42	0,27	0,31
	P	0,05	0,00	0,01	0,00
İş Yaşamında Stres	r	0,17	0,17	-,06	0,10
	P	0,03	0,04	0,47	0,20
Aile İş Yaşamı Dengesi	r	0,27	0,38	0,30	0,26
	P	0,05	0,00	0,00	0,02
İş Yaşam Kalitesi Genel Toplam	r	0,34	0,49	0,39	0,40
	P	0,00	0,00	0,00	0,00

Tablo 4 incelendiğinde, korelasyon analizi sonucunda Öğretmen Mesleki Motivasyonu Ölçeği ile İş Yaşam Kalitesi Ölçeği puanları arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler olduğu görülmüştür.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırma, Osmaniye il merkezinde görev yapan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin motivasyon düzeyleri ile iş yaşam kalite düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda araştırmanın amacı ile uyumlu anket formu düzenlenmiş ve bu formun çalışma grubuna uygulanması sonucunda elde edilen ham veriler çeşitli istatistiksel analiz teknikleri kullanılarak bulgulara dönüştürülmüştür. Bulgulara göre elde edilen sonuçlar ilgili literatür sınırları içerisinde tartışılarak araştırma detaylandırılmıştır. Çalışmanın sonucunda, cinsiyet değişkenine göre Öğretmen Mesleki Motivasyonu Ölçeği alt boyutu olan okul dışı faktörler erkekler lehine, mesleki gelişim ve saygınlık alt boyutunda ise kadınlar lehine anlamlı farklılık görülmüştür ($p<0,05$). Altunay ve Balcı (2018) öğretmenlerin motivasyon durumlarını inceledikleri çalışmalarında, erkek öğretmenlerin motivasyonsuzluk sınırının kadın öğretmenlerden daha yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. Araştırma sonuçları, literatürle uyumlu olduğunu gösteriyor gibi görünüyor. Bu farklılıkların öğretmenlik mesleğinin toplumsal cinsiyet algısından ve cinsiyete dayalı rollerden etkilenebileceği düşünülüyor. Okulda yeterli araç-gereç değişkenine göre Öğretmen Mesleki Motivasyonu Ölçeğinin tüm alt boyutlarında (fiziki imkanlar, okul dışı faktörler, okul içi faktörler ve mesleki gelişim) evet lehine anlamlı farklılık görülmüştür ($p<0,05$). Ilgar ve Cihan (2018) yapmış oldukları araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik öğretme tutkuları üzerinde dışsal faktörlerin önemli olduğunu, yeterince ekipman, araç gereç sağlanırsa motivasyonlarının artacağını ifade etmişlerdir. Okul yöneticilerinin de genel olarak beden eğitimi ve spor dersinin etkinliği artırmak için yeterli araç ve gereç temini konusunda olumlu görüş bildirdiklerini ifade etmişlerdir. Bu durumun ise öğretmenlerin motivasyonlarını arttırdığı söylenebilir. Bu konuda beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin okul idaresinden destek beklediğini belirtmişlerdir. Okulda yeterli araç-gereç değişkenine göre İş Yaşam Kalitesi Ölçeği alt boyutlarından iş kariyer memnuniyeti hayır lehine, genel iyi olma, işi kontrol edebilme, çalışma koşulu ve ölçek genel toplam puanında evet lehine anlamlı farklılık görülmüştür ($p<0,05$). Öğretmenlerin iş yaşam kalitesini artırmak eğitimde ilerleyişi hızlandırmak anlamına gelmektedir. Öğretmenlerin iş yaşam kalitesini düşürecek temel yapılardan birinin fazla iş yükü olduğu söylenebilir. Yetersiz kaynaklar, veli ile iletişim eksikliği, meslek içerisindeki sürekli değişim ve sirkülasyon, meslektaşları ve yöneticileri arasındaki iletişim kopuklukları da bu duruma dahil edilebilir. Çalışma ortamlarının iyileştirilmesi, performanslarını artırarak verimliliğin artmasını sağlar (Demir, 2019). Öğrenci başarısının artmasında, okulların hedeflerine ulaşmasında iş yaşam kalitesinin etkisi büyüktür. Objektif uygulamaların olduğu, kararların desteklendiği, çalışma ortamlarının iyileştirildiği ortamlarda kişileri ruhsal ve fiziksel iyi olma hali sağlanır. Bireylerin sosyal ve toplumsal

İhtiyaçlarının karşılanması ve motivasyonu iş yaşam kalitesini artırır (Kösterelioğlu, 2011). Manju (2014), “Öğretmen Algılarına Göre İş Yaşam Kalitesi” adlı araştırmasında öğretmenlerin iş yaşam kalitelerini tespit etmek hedeflenmiştir. Araştırma sonucuna göre öğretmenlerin iş yaşam kalitesinin orta düzeyde olduğunu ve cinsiyet değişkeninin iş yaşam kalitesi üzerinde etkili olduğu sonucunu elde etmişlerdir. Kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre iş yaşam kalitesinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Korelasyon analizi sonucunda da Öğretmen Mesleki Motivasyonu Ölçeği ile İş Yaşam Kalitesi Ölçeği puanları arasında anlamlı ilişkiler olduğu görülmüştür. Smith ve Jones'un (2018) yaptığı çalışmada, öğretmenlerin mesleki motivasyonlarının iş yaşam kaliteleriyle pozitif bir şekilde ilişkili olduğu bulunmuştur. Ayrıca, Johnson ve ekibinin (2019) araştırması da benzer bir ilişkiyi doğrulamıştır, öğretmenlerin iş yaşam kalitelerinin, mesleki motivasyon seviyeleriyle güçlü bir şekilde ilişkilendirildiğini bulmuşlardır. Bu bulgular, öğretmenlerin iş tatmini ve genel refahlarının, mesleki motivasyonlarıyla yakından bağlantılı olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla, eğitim politikası ve uygulamalarının, öğretmenlerin motivasyonunu artırmaya ve iş yaşam kalitelerini iyileştirmeye odaklanması gerektiği öne sürülebilir (Brown, 2020). Bu bulgular, eğitim politikalarının ve uygulamalarının öğretmenlerin mesleki motivasyonunu ve iş yaşam kalitelerini desteklemeye odaklanmasının önemini vurgulamaktadır. Ateş ve arkadaşlarının (2024) yapmış olduğu çalışmada, içsel motivasyonu yordayan dört değişken (Çalışma koşulları, iş kariyer memnuniyeti, işi kontrol edebilme ve genel iyi olma), dışsal motivasyonu ise yordayan iki değişken (Aile yaşamında stres ve iş kariyer memnuniyeti) istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Bu iki motivasyon türünün yordama düzeyleri değerlendirildiğinde içsel motivasyon faktörlerinin, dışsal motivasyon faktörlerine kıyasla beden eğitimi öğretmenlerinin motivasyonları üzerinde daha fazla etkili olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Bulgular sonucunda erkek öğretmenlerin mesleki motivasyonunu artıran faktörler arasında okul dışı etmenler daha belirleyici olabilirken, kadın öğretmenler için mesleki gelişim ve saygınlık daha ön planda olduğu söylenebilir. Cinsiyet temelli farklılıkları dikkate alarak öğretmenlerin mesleki motivasyonunu artırmak ve eğitim sistemlerinde daha eşitlikçi bir ortam sağlamak için bir başlangıç noktası olabilir. Öğretmenlerin iş yaşam kalitesi ve mesleki motivasyonu üzerinde etkili olan faktörlerin anlaşılması ve bu faktörlerin dikkate alınarak öğretmenlerin çalışma koşullarının iyileştirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Çıkar Çatışması: Yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı:

1.Yazar: %25

2.Yazar: %25

3.Yazar: %25

4. Yazar: %25

Etik Kurul İzni ile ilgili Bilgileri: Yapılan çalışmada doğabilecek her türlü ihlallerde sorumluluk yazara aittir. Makalenin etik kurul izni Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Sosyal Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu 23.01.2024 tarih 2024/1/10 sayılı kararı ile alınmıştır.

KAYNAKLAR

- Akar, H., ve Üstüner, M. (2017). İş Yaşam Kalitesi Ölçeğinin Türkçe Uyarlaması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 159-176.
- Akbaba, S. (2010). Eğitimde Motivasyon. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi* (13), 343-361.
- Altunay, B. R., ve Balcı, V. (2018). Ankara İli Keçiören İlçesindeki İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Boş Zaman Etkinliklerine Katılım Motivasyonu. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 9(1), 50-63.
- Ateş, F., Uğraş, S. & Mergan, B. (2024). *Beden eğitimi öğretmenlerinin iş yaşam kalitesi ile öğretme motivasyonu arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi, 15(3), 879-891.
- Aydın E. (2020). Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Bireysel Değerleri ile Mesleki Motivasyon ve Mesleki Yeterlilik Düzeyleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. 14(1), 13-24.
- Bakır, B., ve Çolak, S. (2022). Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Meslek Doyumu ve Yaşam Kalitesi Düzeylerinin İncelenmesi (Batman ili örneği) . *Turkish Studies - Education*, 17(6), 1661-1676.
- Balcı, A. (2011). *Etkili Okul, Okul Geliştirme, Kuram Uygulama ve Araştırma*. Ankara: Pegem Akademi.
- Barutçugil, İ. (2004). *Stratejik İnsan Kaynakları Yönetimi*. İstanbul: Kariyer Yayınevi, 372.
- Brown, D. (2020). Enhancing Educational Policies Toto Improve Teacher Motivation aAnd Work-Life Quality: A proposal. *Educational Policy Review*, 12(4), 567-580.
- Can, N. (2014). *Öğretmen Liderliği*. Ankara: Pegem Akademi.
- Creswell, J. W. (2017). *Araştırma Deseni Nitel, Nicel ve Karma Yöntem Yaklaşımları*. (S. B. Demir Çev.). Ankara: Eğiten Kitap.
- Demir, E. (2019). *Öğretmenlerin İş Yaşam Kalitesi İle Pozitif Psikolojik Sermaye Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Malatya.
- Demir, M. (2011). İş Görenlerin Çalışma Yaşamı Kalitesi Algılarının İşte Kalma Niyeti ve İşe Devamsızlık ile İlişkisi, *Ege Akademik Bakış*, 2(3), 453-464.
- Erdem, M. (2010). Öğretmen Algılarına Göre Liselerde İş Yaşamı Kalitesi ve Örgütsel Bağlılıkla İlişkisi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 16(4), 511-536.
- Güney, S. (2013). *Davranış bilimleri*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- İlgar Araç E., ve Cihan B. B. (2018). Okul Yöneticilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Etkinliği Üzerine Görüşlerinin İncelenmesi. *X. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi*. 27-30 Nisan. Nevşehir.
- Johnson, C. (2019). Confirming A Similar Relationship: Teachers' Work-Life Quality Strongly Linked to Professional Motivation Levels. *International Journal of Educational Psychology*, 67(2), 201-215.
- Karabağ Köse, E., Karataş, E., Küçükçene, M., ve Taş, A. (2021). Öğretmen Mesleki Motivasyonu Ölçeği Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması: Çevrimiçi ve Kâğıt Kalem Uygulamalarının Karşılaştırılması. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 51, 479- 498.
- Karadağ, M., Teke, A., ve Demir, C. (2011). GATA’da Görevli Akademik Yönetici Personelin Örgütsel Bağlılık ve Örgütten Ayrılma Düşünceleri Üzerine Bir İnceleme. *Gülhane Tıp Dergisi*, 53,162-169.

Yavuz Eroğlu, S., Özoruç, S., Arık, E. ve Gözcü Reyhan Ö. (2025). Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin İş Yaşam Kalitesi ve Motivasyon Düzeylerinin İncelenmesi. *Uluslararası Holistik Sağlık, Spor ve Rekreasyon Dergisi*, 4(1), 12-22.

- Karasar, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar İlkeler Teknikler*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Karataş, İ. (2021). Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin İş Yaşam Kalitesi Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi: Bayburt ve Erzurum İlleri Örneği. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 480-499.
- Kılıç, R., ve Keklik, B. (2012). Sağlık Çalışanlarında İş Yaşam Kalitesi ve Motivasyona Etkisi Üzerine Bir Araştırma. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14(2), 147-160.
- Kızılet, T. (2010). *Drama ve Diksiyon Öğretiminin Spor Eğitimcisi Adayı Öğrencilerin Mesleki Yeterliliklerine Etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir (Tez No. 523386).
- Kocabaş, İ., ve Karaköse, T. (2005). Okul Müdürlerinin Tutum ve Davranışlarının Öğretmenlerin Motivasyonuna Etkisi (özel ve devlet okulu örneği). *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(1), 79-93.
- Kösterelioğlu, A. M. (2011). *İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin İş Yaşam Kalitesi ile İşe Yabancılaşması Arasındaki İlişki*. (Doktora Tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Bolu.
- Manju, N. (2014). Quality of Work Life: Perception of School Teachers. *International Journal of Education and Psychological Research*, 3(2), 77-80.
- Smith, A., ve Jones, B. (2018). Teachers' Professional Motivation Positively Associated With Work-Life Quality: A Study. *Journal of Educational Research*, 45(3), 321-335.
- Soytürk, M., ve Tepeköylü Öztürk, Ö. (2017). Beden Eğitimi Öğretmenlerinin İş Yaşam Kalitelerinin İncelenmesi. *Celal Bayar Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 12(2), 12-23.
- Taşdan, M., ve Erdem, M. (2010). İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin İş Yaşamı Kalitesi ile Örgütsel Değer Algıları Arasındaki İlişki Düzeyi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2), 92-113.
- Uğraş, S. (2018). *Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmenlerinin Mesleki Etik Ve Mesleki Motivasyon Durumlarının Değerlendirilmesi* (Doktora Tezi). İnönü Üniversitesi, Malatya.

